

Уште 11 македонски херои легнаа под црната и тешка македонска земја. Уште 11 македонски синови ги послаа своите снаги под македонското камење. Уште 11 македонски бранители пепел се сторија за татковината.

Уште колку чеда треба оваа наша проклетија да проголта за да се домакедончи? Уште колку денови на жалост треба да истажиме за да закрепнеме? Уште колку сонца на половина копје да обесиме за да им докажеме? Проколната е оваа земја. Македонија. И името ѝ вели дека со мака е создадена. Сè уште не ги исплакавме и не ги удостоивме загинатите од 2001 г. а еве судбината ни била толку сива и црна за да ни земе повторно од најдобрите. Не ги сака Господ проклетниците, арамиите и сверовите. За себе Тој, Севишниот си ги избира

најубавите, цветовите, булките. Тешките облаци над македонското небо никако да нè одминат. Стојат тука, натежнати и црни. Нема ветар да ги одува. Како некој да ни ги стави како капак. Завиена во црно, Македонија и натаму мора да чекори напред. Ќе ги исплаче и ќе ги испее хероите и великаните. Но, во нивно име треба и мора да дојде до целта. Доколку тоа не го стори залудни ќе бидат жртвите кои сите овие години младите Македонци ги даваат за одбрана на македонската кауза. Доколку тоа не го направи, ќе немаме образ простум да застанеме над гробовите и спомениците на нашите загинати современици. Нека им е вечна слава на единаесетте македонски херои. Нека бидат и последните што на ваков начин заминуваат од преграатките на татковината.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Во последниве години многу несреќи останаа нерасветлени. Претседателот Борис Трајковски загина во Босна, кога неговиот "Кингер" се урна поради лошото време и густата магла. Тоше Проески загина во Хрватска во близина на Нова Градишка и повторно како причина за трагедијата беше посочена маглата. Врз претседателот Киро Глигоров беше извршен атентат во, како што беше речено, едно октомвриско магливо утро. Сега хеликоптерот со единаесетмината македонски војници се урна и како по некој реторички шаблон, веднаш се фатија за маглата како причинител за несреќата. Симптоматично е малку како сите големи несреќи со македонски видни личности, настануваат како последица на густа магла. Во недостиг на други аргументи, во обид можеби да се скрие вистинската вистина, маглата е најсоодветната причина за оправдување, како пред домашната, така и пред светската јавност. Но, затоа имаме сè повеќе магливи извештаи напи-

шани од нашите и од меѓународните комисији и истражители. А, во нив ретко кој верува.

Воени експерти укажуваат на фактите дека овој тип хеликоптери не го водат својот лет долго време низ облаци, особено не во зимски период кога тие се погусты. Дури и во случај во Катлановско да имало магла, навигационите уреди на хеликоптерот овозможуваат тој сигурно да оди по својата воздушна траекторија. Еден од дефектите кој може да го снајде Ми-17 е откажување на двата мотора, но и во таков случај пилотот може успешно да го приземји леталото со помош на автоторација. Сепак, најголемата опасност за хеликоптерите доаѓа во оној момент кога пука главнината на роторот. Тогаш пилотот не е во можност во кој било случај да обезбеди сигурно приземјување, бидејќи не може да го контролира летањето. Од друга страна, симптоматично е целосното уништување на хеликоптерот, од кој не останало речиси ништо. Дури и при силна експлозија кога тој удира в земја ретко се случува екипажот да биде јаглен. Тоа што во македонскиот тран-

МАКЕД

ПЕРФОРМАНСИ И СПОСОБНОС

Македонските воени хеликоптери од типот Ми-17 се вбројуваат во редот на најсовремените и најдобро опремените летала од таков вид во светот. Признание за тоа даде и командата на НАТО. Првата фаза од нивната модернизација почна во текот на февруари 2004 година во воздухопловната база "Петровец". Република Македонија стана првата земја во Европа која претендира за членство на НАТО, а која успешно заокружи модернизација на своите хеликоптери од источно производство. На тој начин, нашата земја ги надмина и источноевропските земји-членки на НАТО: Полска, Унгарија, Бугарија, Чешка и Словачка. Претставниците на НАТО неколку пати се уверија во исклучителните можности на модернизираниите македонски хеликоптери од типот Ми-17 и Ми-24В. Токму затоа тие беа ангажирани и во мировни мисии надвор од земјата. Целосната модернизација на хеликоптерите Ми-17 опфати нивно опремување со систем за подобрување на безбед-

ТО ВОЕНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

ОНСКИ КРВОПИС

ТИ НА ХЕЛИКОПТЕРОТ МИ-17

носта на летањето во дневни и во ноќни услови и со современа навигациона опрема за летање во сложени метеоролошки услови. Тука се вбројува и современиот НАТО-компатибилен радиокомуникациски систем, во чија основа се наоѓа радиостаница, како и дигитален транспондер за идентификација. Најсовремен систем од пакетот опрема во македонските хеликоптери Ми-17 е дигиталниот интегриран команден, контролен, комуникациски систем од типот "Хеликом". Тој им овозможува на пилотот и на екипажот размена на податоци и комуникација со други летала, како и со силите на земја, прием на информации и управување со допир на екранот. Системот "Хеликом" овозможува и зголемување на безбедноста на летот. Хеликоптерите од типот Ми-17 располагаат со дигитален ви-

деорекодер, кој е интегриран со системот "Хеликом". Тој овозможува континуирано снимање на голем број податоци поврзани со летот на хеликоптерот.

МАКЕДОНИЈА - 12 ЈАНУАРИ 2008 ГОДИНА - 12,30 ЧАСОТ
ВО НЕСРЕКАТА ЖИВОТОТ ГО ЗАГУБИЈА:

десетар
ЗЛАТКО
ВЕЉАНОВСКИ,
помошен
техничар
(1981-2008)

постар водник
МИКИ
ИВАНОВСКИ,
техничар за
радиорадар
(1972-2008)

постар водник
АЛЕКСАНДАР
ВАСИЌ,
техничар за
фотоопрема
(1980-2008)

постар водник
АЛЕКСАНДАР
ТАСКОВСКИ,
техничар за
инструменти
(1980-2008)

постар водник
ЈАНКО ШИРИЌ,
технички
оператор
(1972-2008)

заставник
ТОНИ
ДАВИТКОВСКИ,
технички
оператор
(1969-2008)

заставник
СЛАВЧО
ВАСИЛЕВ,
подофицер за
безбедност за
летање (1971-
2008)

капетан **ИГОР**
ГОРЕСКИ,
пилот во втор
летачки флајт
(1976-2008)

капетан **БРАНЕ**
СПАСОВСКИ,
командир на прв
летачки флајт
(1972-2008)

потполковник **ТОНИ**
СПАСОВСКИ, командир
на транспортен
хеликоптерски
сквадрон (1967-2008)

мајор **ГОРАН**
РИСТОВСКИ,
началник
во А2
разузнавање
и безбедност
(1969-2008)

спортен хеликоптер имало и оружје и муниција не е доволен аргумент за да се докаже дека токму од тоа телата на војниците целосно изгореле. Сега само се нижат шпекулациите. Од прилепен експлозив на леталото пред неговото заминување од аеродромот во Сараево, до тоа дека е соборен со ракета од земја. Нешто меѓу ова е техничката неисправност на хеликоптерот. Но, сите фактори потврдија дека тој бил во исправна состојба. Деновиве имаше многу изјави по медиумите дека леталото експлодирало во моментот кога удрило во земјата. Веднаш се поставува прашањето како тогаш е можно различни делови од хеликоптерот да бидат расфрлани во радиус од повеќе од сто метри. Доколку хеликоптерот

**ДЕЛ ОД МАКЕДОНСКАТА МИСИЈА АЛТЕА
ПРЕД ИСПРАЌАЊЕТО ВО БОСНА**

СОМНИТЕЛНИ ПРИЧИНИТЕ ЗА УРИВАЊЕТО НА ХЕЛИКОПТЕРОТ

"На снимките не е видно ниту едно поголемо парче од хеликоптерот. Сè е разбиено до релативно мали димензии. Леталото не било на некоја голема височина, па ако ги споредиме снимките на некои соборени хеликоптери или паднати поради технички при-

чини, тие на земја паѓале во поголеми парчиња. Тоа е случај со леталата на Американците во Ирак и во Авганистан. Практично при падот останувале цели. Не само 'апачите', туку и транспортните хеликоптери. Македонското военно воздухопловство располага со десет хеликоптери од типот Ми-17 од руско производство. Всушност, тоа е среден хеликоптер, модерна верзија на Ми-8, со подобри мотори и поголема брзина. Македонија неодамна, со помош на израелската фирма "Елбит", ја заврши модернизацијата на сите десет летала. Во нив е вградена модерна технологија за летање во сите метеоролошки услови, како и

современа радиокомуникациска опрема. Македонските пилоти и техничари се многу искусни и квалитетни. Тие, покрај вежбите, имаат и вистински воени искуства кога војуваа против албанската побуна. Со така модерен хеликоптер, кој тежи 13 тони, тешко дека времето било причина за негово уривање. Дури и да дошло до откажување на едниот мотор, хеликоптерот може безбедно да се приземји со другиот мотор. Дали причината може да биде и диверзија на хеликоптерот кој се враќал од Босна? Тоа зависи од местото каде престојувало леталото, кој го чувал и кој имал пристап до него? Македонските војници денес се присутни во Авганистан и во Ирак. Ал каида, пак, е присутна во Босна. Можна е и верзија за соборување на хеликоптерот со ракета испукана од земја. Македонската полиција неодамна покажа голем арсенал на запленето оружје од албанските групи, а во него имаше и противавионски ракети "Стрела-2М". Деталите сепак најдобро ќе ги објасни снимката од разговорот во пилотската кабина. Но, прашање е дали тој ќе се објави?"

Мирослав Лазански, воен аналитичар

"Сите ние во Македонија вечно и со гордост ќе се сеќаваме на нашите херои, кои трагично загинаа на враќање кон татковината, по успешно завршената мисија во БиХ. Само најдобрите во АРМ ја имаат таа чест да бидат дел од меѓународните мисии во различни делови во светот, каде што нашава држава придонесува за мирот и безбедноста. Токму преку безрезервниот ангажман на овие војници и старешини во последните неколку години, Македонија го зацврсти својот меѓународен углед и кредибилитет на држава, која може рамноправно со сите останати да се соочи и со најтешките предизвици".

*Бранко Црвенковски,
Врховен командант на
Македонската армија*

**РАБОТНОТО МЕСТО
НА ПИЛОТОТ ВО
ХЕЛИКОПТЕРОТ МИ-17**

"Некој мудрец рекол дека војната е време кога старците ги погребуваат своите најмили и своите млади, а мирот е нормално време кога младите ги погребуваат своите старци. За жал, живееме во еден ненормален свет, извртен свет во кој и мирот, за да се одржи, бара свои смртни жртви. Тие што гинат на патот на мирот се благословени. Господ нека ги благослови нашите херои, припадници на АРМ".

**Љубиша Георгиевски,
претседател на Собранието
на РМ**

"Голема трагедија нè зафати како народ, но како христијани во најтешките моменти достоинствено треба да го преболиме и овој удар. Во овие денови на тага сите сме должни да се молиме за новопретставените души, кои достоинствено ја претставуваа нашата татковина и нашиот народ. Да му се помолиме на Господ да им дарува царство небесно на тие војници".

Г.Г. Стефан, Архиепископ Охридски и Македонски

"Единаесетте војници умреле од тешки телесни повреди и скршеници со кои се здобиле при падот на хеликоптерот. Констатирано е дека причината за смртта е трауматски шок. Смртта настапила мошне брзо по повредите и нема елементи за надживување на траумата. Некои од телата имаа тешки скршеници на главата и смртта настапила брзо, без да се мачат. Ниеден не е починат од изгореници, зашто смртта настапила пред експлозијата. Идентификацијата не се одвиваше тешко, зашто го знаевме бројот и идентитетот на лицата во хеликоптерот. Во разоткривањето од голема важност беше и тоа што за кратко време се извлечени од теренот. Идентитетот е најлесно утврден кај загинатите, кои на униформите ги имаа имињата и чинот. Голема помош беа и здравствените картони на војниците кои содржат бројни комплетни и прецизни податоци - од должина на телото до мерки за забалото, што е еден од најсигурните класични методи за идентификација. За ниедно тело немаше потреба идентификацијата да се врши со ДНК анализа".

Алексеј Дума, директор на Институтот за судска медицина

удрил в земја и тогаш експлодирал, тогаш едното од двете тркала немало да се најде на покривот на една селска кука. Оваа теза ги потврдува сомневањата дека леталото прво експлодирало во воздух. Затоа и неговите делови се расфрлани на поширок простор, а не само на еден одреден простор, на пример, каде што паднал. Овие показатели сега засега се само првични анализи и не мора да бидат точни.

Уште еден непрокопан темен облак над Македонија. Чудна е оваа земја, проклетата и проколната истовремено. Некој ѝ ги зема, некој ѝ ги краде најдобрите, најздравите, најспособните. Доколку нивната несебична жртва доволно сме ја разбрале и земале како поттик за да ја издигнеме Македонија, тогаш не загинаа попусто.

Нека им е Вечна слава на македонските Великани

Од Редакцијата "Македонско сонце"